

TJÄNSTESKRIVELSE2017-09-12
Miljönämnden**Ärende 4****Förslag om att bilda ett naturreservat av Järnas tätortsnära skog**

Dnr: 2017-1666

Sammanfattning av ärendet

Enligt ett medborgarförslag till kommunfullmäktige från nätverket Bevara Järnaskogen från 2012 föreslogs att området Rönnvägen IP, Kallfors och järnvägen, i förslaget kallat Järnaskogen/ Järnas tätortsnära skog, ska bli naturreservat. Järna kommunalnämnd har i beslut 2017-04-04 hänvisat ärendet till miljönämnden, som har gett miljökontoret i uppdrag att återkomma med ett förslag till beslut om hantering av frågan. Möjligheten att bilda naturreservat i området behöver vägas mot andra intressen i området, vilket kan bör göras inom kommande utbyggnadsstrategin för Järna. Miljökontoret föreslår att områdets prioritet för naturreservatsbildning i förhållande till andra områden ska utredas i naturvårds- och friluftstrategin. Miljökontoret föreslår vidare att utreda möjligheterna för utveckling inom den kommunalt ägda marken med avseende på natur- och friluftsliv i enlighet med Järna kommunalnämnds beslut.

Beslutsunderlag

Beslut § 42 MN, 2017-05-23

Beslut § 54 Järna KDN, 2017-04-04

Medborgarförslag ”Bevara Järnaskogen”, 2012-02-22

Ärendet

Enligt ett medborgarförslag till kommunfullmäktige från nätverket Bevara Järnaskogen från 2012 föreslogs att området Rönnvägen IP, Kallfors och järnvägen, i förslaget kallat Järnaskogen/ Järnas tätortsnära skog, ska bli naturreservat. Kommunfullmäktige beslutade att överlämna förslaget ”Skapa ett naturreservat av Järnas närmsta skog, Järnaskogen” till Järna kommunalnämnd för beredning och beslut (Dnr Ks 12/89). Bevarandet av skogen är enligt medborgarförslaget viktigt för bland annat friluftsliv, biologisk mångfald och Järnas gröna profil. Området består delvis av kommunalt ägd mark och delvis av privat ägd mark. Den kommunala skogsmarken förvaltas sedan årsskiftet 2016/2017 av Naturcentrum på miljökontoret.

Järna kommunaldelsnämnd begärde att ärendet skulle beredas av miljökontoret (dnr MN 2012-651). Enligt tjänsteskrivelsen 2012 föreslogs Järna kommunaldelsnämnd att avslå förslaget på grund av att bevarandet av det aktuella skogsområdets natur- och rekreationsvärden borde kunna tillgodoses i FÖP Järna utan att området gjordes till naturreservat, samt att det då pågick flera naturreservatsärenden i Järna kommunaldel som var mer prioriterade; Moraåns dalgång, Brandalsund och Tunaskogen. Järna kommunaldelsnämnd bordlade ärendet i avvaktan på att FÖP-Järna skulle antas.

2017-04-04 togs ärendet upp för beslut i Järna kommunaldelsnämnd (§ 54). Enligt beslutet hänvisade Järna kommunaldelsnämnd ärendet vidare till miljönämnden, som ansvarar för beredning av naturreservatsärenden, med medskicket att Järna kommunaldelsnämnd anser att området är viktigt för rekreation, friluftsliv och pedagogisk verksamhet. Järna kommunaldelsnämnd anser att området har utvecklingspotential för tillgänglighet och naturvärden och avser att utveckla området för att uppfylla behovet av natur och rekreation. Järna kommunaldelsnämnd anser att vilka områden i och kring Järna som behöver skyddas behöver tydliggöras i kommande utbyggnadsstrategi och grönstrategi.

Miljönämnden beslutade att ge i uppdrag till miljökontoret att återkomma med ett förslag till beslut om hantering i frågan(MN §42, 2017-05-23).

Miljökontorets bedömning

Miljökontoret ansåg i tjänsteskrivelsen från 2012 att Järnaskogen inte var tillräckligt prioriterat för att föreslås som naturreservat, på grund av att området kunde bevaras genom FÖP Järna samt att det pågick andra, mer prioriterade naturreservatsärenden i kommunaldelen. I dagsläget har förutsättningarna ändrats, dels genom att två av de dåvarande reservatsförslagen har beslutats; Moraåns dalgång och Brandalsunds naturreservat, samt att det ska tas fram en utbyggnadsstrategi för Järna kommunaldelsnämnd. Miljökontoret har även tagit över förvaltningen av den kommunala skogsmarken. I och med att befolkningen förväntas öka kraftigt i hela Stockholmsregionen och planering av nya bostads- och verksamhetsområden är mycket prioriterat, kan utbyggnadsstrategin komma att delvis förändra planeringsförutsättningarna i och kring Järna jämfört med då FÖP Järna togs fram. Målet för Södertälje kommun är att 20 000 nya bostäder ska tillkomma i kommunen, framförallt i tätorterna, fram till år 2036. Järna kommunaldelsnämnd har i sitt svar på medborgarförslaget uttryckt att skogen är viktig och att nämnden avser utveckla den för natur- och friluftsliv, men att även utbyggnaden av Järna är viktig och samt hänvisat till utbyggnadsstrategin för utredning av vilka delar av Järnas tätortsnära natur som bör skyddas.

Miljökontoret tolkar beslutet från Järna kommunaldelsnämnd som att området bör utredas vidare och att skydd av området eller delar av området kan bli aktuellt under förutsättning att det utreds i utbyggnadsstrategin för Järna.

Järnaskogen används idag flitigt för motion och rekreation med bland annat motionsspår, samt av skolor och förskolor i närområdet. Bevarande av tätortsnära rekreationsområden kan

förväntas bli allt viktigare i takt med att befolkningen växer och bostads- och verksamhetsområden tar allt mer av den tätortsnära naturen i anspråk. Kallforsområdet har vuxit och fortsätter att växa med nya detaljplaner och då Järnaskogen ligger tätortsnära är området även av intresse för utbyggnad av Järna.

Under 2017-2019 arbetar miljökontoret med en naturvårds- och friluftsstrategi där områden viktiga att bevara för naturmiljö och rekreation kommer att pekas ut. Natur- och friluftstrategin kommer sedan att ligga till grund för prioritering av framtida naturvårds- och friluftsinnsatser. I strategin bör prioriteringen för naturreservatsbildning tydliggöras. Eftersom Naturcentrum på miljökontoret förvaltar den kommunala skogsmarken finns möjlighet att utveckla området för natur- och friluftsliv i enlighet med Järna kommunalnämnds beslut under förutsättning att finansiering finns, oavsett eventuell naturreservatsbildning. Finansiering av sådana åtgärder kan ske delvis genom LONA-projekt. En naturvårdsanpassad skötsel förutsätter också att det inte finns avkastningskrav på skogsbruket inom området.

Naturreservat kan bildas med två syften; rekreation och biologi, och är den mest lämpade skyddsformen för att permanent skydda och utveckla ett större naturområde med både natur- och friluftsvärden. För att en reservatsbildning ska bidra till att uppfylla miljömålen, bör en reservatsbildning gynna den biologiska mångfalden likväl som att tillgängliggöra områden för rekreation och friluftsliv. Naturreservat kan även bidra till att utveckla och bevara ekosystemtjänster. Eftersom området delvis är privatägt skulle Södertälje kommun vid en eventuell reservatsbildning bli skyldigt att ersätta markägaren för minskning av marknadsvärdet för marken, eller köpa in marken från markägaren. Bidrag för att köpa in mark kan beviljas med upp till 50 % från Naturvårdsverket. En annan lösning som kan tillämpas är bytesmark, dvs att kommunen löser in mark i utbyte mot annan, kommunägd mark. För att gå vidare med en reservatsbildning behöver en överenskommelse träffas med markägaren till de privatägda delarna av marken.

Då miljökontoret ansvarar för tjänstemannaberedning av naturreservatsärenden, har kontoret i uppdrag att utreda och lyfta fram områden som är prioriterade för naturreservatsbildning, och se till att dessa synliggörs i förhållande till andra planeringsintressen. Tidigare förslag till naturreservat, Tunaskogen i Järna samt förslag till utvidgning av Öbacken-Bränninge naturreservat har dock visat att naturreservatsbildning inte kan genomföras utan intern förankring mellan miljökontoret och samhällsbyggnadskontoret. Det är därför viktigt att de grundläggande förutsättningarna för naturreservatsbildning utreds och redovisas inom utbyggnadsstrategin för Järna. Frågor som behöver utredas är planeringsförutsättningar och avvägning mot utbyggnadsintressen, medborgardialog om området och dialog med den privata markägaren. Även möjligheten att använda reservatsbildning som ekologisk kompensation bör utredas.

När de grundläggande förutsättningarna är utredda kan miljönämnden som ett nästa steg besluta att ge i uppdrag till miljökontoret att gå vidare med en eventuell naturreservatsbildning, och bland annat utreda kostnaderna för naturreservatsbildning.

I avvaktan på ett eventuellt naturreservatsbeslut, kan de kommunalt ägda delarna av skogsmarken utvecklas enligt Järna kommunaldelsnämnds intentioner, under förutsättning att budget avsätts för detta.

Kontorets/förvaltningens förslag till nämnden:

Miljönämnden ger miljökontoret i uppdrag att utreda och bevaka områdets funktion och värde för naturvård och friluftsliv genom att:

- 1) inom natur-och friluftsstrategin utreda områdets prioritet i förhållande till andra föreslagna naturreservatsbildningar
- 2) verka för att området utreds inom kommande utbyggnadsstrategi för Järna
- 3) Inom ramen för skogsförvaltningen på Naturcentrum utreda möjligheter för utveckling av områdets natur- och friluftsvärden på den kommunala skogsmarken

Helena Götherfors
Miljöchef

Carolina Hillerdal
Kommunekolog

Handläggare: Carolina Hillerdal
Kommunekolog
Miljökontoret

Telefon (direkt): 08-52301214
E-post: carolina.hillerdal@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Akten
Järna KDN
SBK

§ 54 Förslag om att bilda ett naturreservat av Järnas tätortsnära skog (bordlagt Järna kdn 2012-06-19 § 118)

Dnr: Jä 12/41

Sammanfattning av ärendet

Nätverket "Bevara Järnaskogen" har lämnat in ett medborgarförslag till kommunfullmäktige om att göra ett cirka 170 ha stort skogsområde norr om Järna tätort till naturreservat. I det förslag, om fördjupad översiktsplan för Järna tätort, som kommer att ställas ut nu under sommaren 2012 har ändringar gjorts jämfört med samrådsförslaget.

Dessa ändringar innebär att medborgarförslagets önskemål om att bevara aktuellt skogsområde bör kunna tillgodoses utan att göra området till naturreservat.

Miljökontoret föreslår därför att kommunaldelsnämnden avstyrker motionen om att bilda naturreservat men att samtidigt låta förslaget få tjäna som ett underlagsmaterial för framtida detaljplaner i området. Vid mötet närvarade allmänheten bakom medborgarförslaget att göra naturreservat av Järnaskogen och förde sin talan.

Beslutsunderlag

Miljökontorets tjänsteskrivelse, 2012-05-21

Medborgarförslag från nätverket "Bevara Järnaskogen", inlämnat till stadskansliet 2012-03-21
Karta över området som föreslås som naturreservat

Yrkanden

Ordförande Hanna Klingborg (MP) yrkar på att besluta i enlighet med förslag från socialdemokraterna (S), vänsterpartiet (V) och miljöpartiet (MP) att:

Ansvar för beredning och beslut om naturreservat hör till miljönämnden och Järna kommunaldelsnämnd hänvisar därför ärendet vidare till ansvarig nämnd med följande medskick:

Järna kommunaldelsnämnd ser att den aktuella tätortsnära skogen är viktig för många Järnabor, framför allt för rekreation och friluftsliv. Området runt Logsjön har potential att utvecklas med avseende på tillgänglighet och naturvärden. Skogen gränsar till Ljungbackens IP och därifrån utgår motionsspår och elljusspår som används flitigt. I närheten finns flera skolor och förskolor som använder skogen som plats för lek och undervisning. Därför avser nämnden att framöver utveckla Järnaskogen som grönområde för att uppfylla behovet av rekreation och tätortsnära natur, med fokus på både tillgänglighet och naturvård. Vilka områden i och kring Järna som bör skyddas för att utgöra framtida gröna kilar behöver tydliggöras i kommande utbyggnadsstrategi och grönstrategi.

Benny Hansen (M) och Per-Anders Fritshammar (C) yrkar bifall till ordförandens förslag.

Viveca Rabenius (L) yrkar avslag till förslaget att bilda naturreservat.

Göran Lidman (SD) yrkar bifall till Rabenius (L) yrkande.

Justerandes signum 	Anslagsdatum 2017-04-07	Utdragsbestyrkande
---	----------------------------	---

(forts. § 54 Dnr: Jä 12/41)

Proposition

Ordförande Hanna Klingborg (MP) ställer proposition på de olika yrkandena och finner nämnden besluta i enlighet med sitt eget med fleras yrkande.

Järna kommunaldelsnämnds beslut

Ansvar för beredning och beslut om naturreservat hör till miljönämnden och Järna kommunaldelsnämnd hänvisar därför ärendet vidare till ansvarig nämnd med följande medskick:

Järna kommunaldelsnämnd ser att den aktuella tätortsnära skogen är viktig för många Järnabor, framför allt för rekreation och friluftsliv. Området runt Logsjön har potential att utvecklas med avseende på tillgänglighet och naturvärden. Skogen gränsar till Ljungbackens IP och därifrån utgår motionsspår och elljusspår som används flitigt. I närheten finns flera skolor och förskolor som använder skogen som plats för lek och undervisning. Därför avser nämnden att framöver utveckla Järnaskogen som grönområde för att uppfylla behovet av rekreation och tätortsnära natur, med fokus på både tillgänglighet och naturvård. Vilka områden i och kring Järna som bör skyddas för att utgöra framtida gröna kilar behöver tydliggöras i kommande utbyggnadsstrategi och grönstrategi.

Beslutet skickas till
Akten
Kommunfullmäktige
Miljönämnden

Justeraandes signum HK VR	Anslagsdatum 2017-04-07	Utdragsbestyrkande
------------------------------	----------------------------	---

§ 42 Förslag om att bilda ett naturreservat av Järnas tätortsnära skog

Dnr: MN 2017-1666

Sammanfattning av ärendet

Carolina Hillerdal Ljungqvist, kommunekolog, informerar om Järna kommunalnämnds yttrande över medborgarförslag från Nätverket "Bevara Järnaskogen" om att bilda ett naturreservat av Järnas tätortsnära skog.

Järna kommunalnämnd beslutade om följande yttrande:

Ansvar för beredning och beslut om naturreservat hör till miljönämnden och Järna kommunalnämnd hänvisar därför ärendet vidare till ansvarig nämnd med följande medskick:

Järna kommunalnämnd ser att den aktuella tätortsnära skogen är viktig för många Järnabor, framför allt för rekreation och friluftsliv. Området runt Logsjön har potential att utvecklas med avseende på tillgänglighet och naturvärden. Skogen gränsar till Ljungbackens IP och därifrån utgår motionsspår och elljusspår som används flitigt. I närheten finns flera skolor och förskolor som använder skogen som plats för lek och undervisning. Därför avser nämnden att framöver utveckla Järnaskogen som grönområde för att uppfylla behovet av rekreation och tätortsnära natur, med fokus på både tillgänglighet och naturvård. Vilka områden i och kring Järna som bör skyddas för att utgöra framtida gröna kilar behöver tydliggöras i kommande utbyggnadsstrategi och grönstrategi.

Yrkande

Ordförande Patrik Waldenström (MP) yrkar att miljönämnden ger miljökontoret i uppdrag att återkomma med ett förslag till beslut om hantering i frågan.

Miljönämndens beslut

Miljönämnden ger miljökontoret i uppdrag att återkomma med ett förslag till beslut om hantering i frågan.

Beslutet skickas till
Järna kommunalnämnd
Akten

Justerandes signum 	Anslagsdatum 2017-06-02	Utdragsbestyrkande
---	----------------------------	---

Till: Miljönämnden
Campusgatan 26
151 89 Södertälje

Ink
2012-02-27
Ärendenummer
2012-651-1

Järna 2012 02 22

Kopiera till MN

Vi vill att kommunen skapar ett naturreservat av Järnas tätortsnära skog

Vi i nätverket Bevara Järnaskogen vill att skogsområdet mellan Rönnvägen, IP, Kallfors och järnvägen på ca 170 ha (se bifogad karta) ges ett permanent skydd så att Järnas medborgare och kommande generationer är garanterade livskvalitet i form av tätortsnära skogsmiljö för friluftsliv, motion och återhämtning. Bevarandet av skogen är även viktigt för den biologiska mångfalden och för Järnas gröna profil.

Viktiga skäl till att bevara Järnaskogen intakt:

- 1 Människan:** Skogspartiet används idag flitigt av sommar- och vintermotionärer, orienteringsklubbar, hundägare, skolklasser, dagisbarn samt av allmänhet för rekreation och friluftsliv. Skogen ger människor i Järnas samhälle stor tillgänglighet till tätortsnära skog av hög kvalitet utan att behöva använda bil och åka långt.
- 2. Stadslandskapet:** Ett naturreservat norr om Järna kommer att tillsammans med Moraåns naturreservat skapa ett sammanhängande grönt område runt tätorten. Järnas gröna profil förstärks och säkras lättillgänglig natur nu och i framtiden.
- 3. Järnas popularitet:** Den reaktion vi fått allra mest då vi talat om Järnaskogen med medborgarna är: Men det är ju därför jag/vi flyttat hit! För närheten till skogen! Försvinner den flyttar jag/vi!
- 4. Hydrologin:** Skogspartiet innehåller känsliga våtmarksområden vilka är sammankopplade med Järnas övriga hydrologi och viktiga naturvärden.
- 5. Nyckelbiotoper:** Biotopskydden som finns i området enligt Skogsstyrelsen visar också på skogspartiets värde. Dessa är liksom hydrologin beroende av att omgivningen är intakt.
- 6. Vision:** Naturreservatet skulle kunna marknadsföras väl och bli en inbjudande stadspark i Järna. Vi ser gärna en entré med parkering nedanför Norrtuna, skyltar med information om området och artinformation, stigmarkeringar, förbättrad gångstig, förbättrad grillplats, fågeltorn, sopkorgar m.m. Man skulle kunna ha aktiviteter såsom svampdag, Skogsmulle och en "skogens dag". Sammanfattningsvis skulle Järnaskogen kunna bli en levande och grön del av ett stadslandskap med både människans livskvalitet och hållbar miljö i fokus

Undertecknat av:

Aurora Unge, Logsjöv. 21a, 153 37 Järna, Tel: 08-551 74900

Pierre Durrani, Mossv. 48, 153 37 Järna, Tel: 08-645 70 63

Peter Brand, Mossv. 48 153 37 Järna, Tel: 0736-48 40 81

Eva Ydrén, Mossv. 30, 153 37 Järna, Tel: 08-551 51106

Nigel Wells, Rödsippstigen 9, 153 31 Järna, Tel: 08-551 70308

Matilda Torngren, Mossv. 44, 153 37 Järna, Tel. 0739-37 91 53

Aurora Unge
Pierre Durrani
Peter Brand
Eva Ydrén
Nigel Wells
Matilda Torngren

Kompletterande underlag

Naturvårdsverket:

I broschyren Svenskt naturskydd 100 år utgiven av Naturvårdsverket finns på sidan 14 en beskrivning av de 16 miljökvalitetsmålen som Riksdagen har antagit. Det övergripande målet är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta.

Ett av målen handlar om "Levande skogar" nedan följer ett citat:

"De mest skyddsvärda skogarna, myrarna och vattenmiljöerna prioriteras för bildande av naturreservat. Dessutom satsar samhället på att skydda naturområden som är lätta att nå för många och som är variationsrika. Myndigheter, kommuner, markägare och företag behöver samarbeta för att miljökvalitetsmålen skall uppnås. Det är också viktigt att forskare och ideella organisationer är med i samarbetet".

Södertälje kommun

Miljöprogram för Södertälje kommun 2012-2016, "Södertälje – en hållbar kommun för alla".

I broschyren står att läsa följande i kapitlet Mark och Vatten:

"I Södertälje kommun är naturen aldrig långt borta. Vi har ett omväxlande landskap och en rik natur med många sjöar, kust, stora skogar och en aktiv landsbygd... Tillväxten och det ökande exploateringsstrycket i Södertälje kommun ställer höga krav på långsiktig planering för att värna vår natur- och kulturmiljö."

Värdet av de gröna kilarna i Södertälje ska beaktas vid ny bebyggelse och intrång i den regionala grönstrukturen får endast ske om förlusten av grönområde vägs upp av annan samhällsnytta...

...Naturområden är viktiga för den biologiska mångfalden men även ur rekreations-, hälso- och upplevelsesynpunkt för Södertälje kommuns medborgare.

Järnborna ska ha nära till marker för rekreation och naturupplevelser. Grönområden i samhällets ytterkant ska bilda en sammanhängande ring runt Järna, med bra samband till bebyggelsen och med tydliga entréer. "(Fördjupad översiktsplan för Järna tätort med omgivning, sid 47- Södertälje kommun)."

Svenska Naturskyddsföreningen:

"Bygg både fler höga hus och fler naturreservat" skriver Mårten Wallberg ordförande Naturskyddsföreningen i Stockholms län och Magnus Nilsson ordförande Föreningen Rädda Järvafältet i SVD Sthlm Debatt november 2011, och fortsätter:

"befolkningen i Stockholms län växer just nu med 30 000-40 000 per år. Det betyder att ytan grönområde per person krymper och att återstående grönområden därför blir allt mera värdefulla och viktiga att skydda från exploatering.

-Utnyttja goda kollektivtrafiklägen tuffare med höga hus men skydda angränsande natur som reservat.

-Utnyttja redan exploaterad mark mera intensivt, tex förtäta befintliga områden, bygga tätare och dela stora villa tomter och omvandla större lägenheter till mindre. "

Boverket

Enligt forskning har 300 m visat sig vara ett gränsvärde för hur långt man är beredd att gå till ett grönområde för att man ska använda det ofta. (Boverket 2007 - Bostadsnära natur - inspiration & vägledning).

Naturreservatsförslag:

